# «Болашақ әлеуметтік педагогтардың зерттеушілік рефлексиясын дамыту

Кудайбергенева Кульзада Саековна

педагогика ғылымдарының докторы,

Жалпы және әлеуметтік педагогика кафедрасының доценті

| Зерттеулердің түрлері | Тақырып | Көзделген мақсат | Бақылау | Нәтижедегі басымдық |
|---|---|---|---|---|
| Ғылыми зерттеулер | Педагогиканың немесе дидактиканың мәселелері көтеріледі | Теориялық негіздемесін қорғау | Зерттеушінің жасаған сауалнамалары арқылы жүргізіледі | Зерттеушінің әрекеті, көзқарасы |
| Эмпирикалық зерттеулер | Озық іс-тәжірибе негізінде алынады | Әдіс-тәсілдердің тиімділігін анықтау | Мұғалімнің іс-қағаздарына талдау жүргізіледі | Тәжірибелі ұстаз әдіскердің көзімен, сөзімен сипатталады |
| Іс-әрекетті зерттеу | Нақты мектептің, мұғалімнің, оқушының қажеттілігін қанағаттандыруға бейімделеді | Мұғалімнің, оқушының санасына өзгерістер енгізу | Үрдістегі зерттеуге алынған субъектілердің іс-қимылдары бақыланады | Зерттелуші субъектілер-дің (тәлімгер-тәлімалушы-оқушы) іс-әрекетіндегі өзгерістер |

Акти
Чтобы

Іс-әрекеттегі зерттеу (Action Research
САБАҚТЫ ЗЕРТТЕУ (Lesson Stady)

**2007**
**LS**

- мұғалімдерді оқыту және олардың тәжірибесін дамытудағы бірлескен тәсіл
- «сабақты зерделеу» үдерісі
- тәжірибені жақсартудың демократиялық жолы

Сабақты зерттеу тәсілінің түйінді сипаты

**креативтілік және ғылыми дәлдік**

мұғалімдердің оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін бірлесіп әзірлеуі

жаңа әдіс-тәсілдің тиімділігін көрсететін оқушының оқуы туралы деректер жинауы

# LS талаптары

- Тәжірибесі мен білімдері бір-біріне жайлы әсер ететін,  кемінде үш мұғалімнен тұрады

- Барлық топ мүшелері толық көлемде және бірдей дәрежеде үдеріске тартылады.

- Жауапкершілік топтың барлығына бірдей, сабаққа берілген кез келген баға **жеке мұғалімге емес**, тұтастай барлық топтың жұмысына қатысты беріледі.

# Топ жұмысының нәтижелілігін қамтамасыз ететін ережелер

Топ кімді, нені оқытуды, бақылауда болатын оқушыларды анықтайды

Бақылауда болатын оқушылардың мүмкіндіктеріне қарай зерттеу сабағын жоспарлайды

Өтілетін материалды игеруіне ерекше мән беріледі

«Зерттелетін үш оқушыны» басты назарға алып, сабақты қадағалайды

Топтың барлық мүшелерінің кәсіби білім алушы ретінде мәртебесі тең

# Lesson Study-ді қандай мақсатпен жүргізу қажет?

- балалардың білім алғандығының анағұрлым анық, егжей-тегжейлі **дәлелін көру үшін;**

- оқушылардың қажеттіліктерін барынша **қанағаттандыратындай етіп қалай жоспарлау** керектігін түсіну үшін;

Әлеуметтік педагогтар  үшін осы зерттеулердің қайсысы маңызды?

**Оқушы қажеттілігін қанағаттандыру**

**Жоспарлау**

**Бақылау**

**Рефлексия**

Рефлексия – зерттеу саласындағы маңызды танымдық тәжірибе (Dahlberg, Drew, & Nyström, 2002; Steier, 1995).

Рефлексия - тәжірибеден үйренудің негізі.

.

Сократ «рефлексиялық ойлаудан айырылған өмір толық адам өмірі емес» дейді және «білім беруді **ойлау дағдысын тәрбиелеуге бағытталған процесс»** ретінде қарастырады.

Үш жыл ішінде 300-ден астам рефлексиялық есептер жиналып, талданды.

Зерттеуге «Педагогика» пәні бойынша 13-тен астам мамандықтың 2 курс студенттері және «Жоғары мектеп педагогикасы» пәні бойынша 5-тен астам мамандықтың 1 курс магистранттары қатысты.

Рефлексивті есептерге талдау  мамандықты терең түсінудегі, танымдық, эмоционалдық және мотивациялық аспектілердегі өзгерістерді зерделеуге мүмкіндік берді.

Талдау негізінде келесі сұрақтарға жауаптар алынды:

- Рефлексиялық дағдыларды қалай қалыптастыруға болады?
- Рефлексиялық есептердің құрылымдық бөліктері неден тұрады?
- Рефлексиялық есептің тиімділігі неде?
- Рефлексиялық есепті қандай параметрлер бойынша талдауға болады?

**Рефлексивті есеп жазу оқу процесінің маңызды бөлігі.**

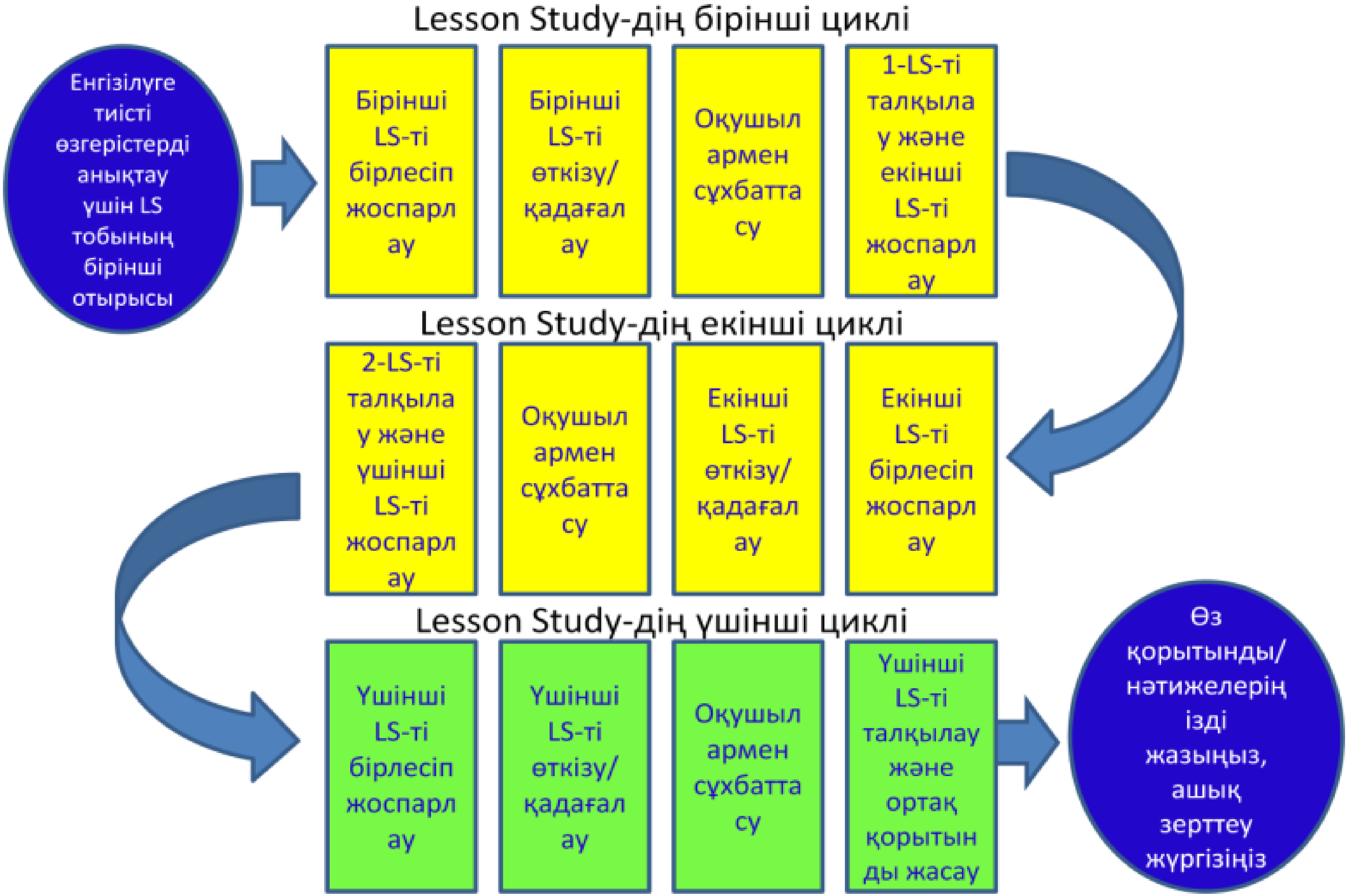


***1-сурет.*** *Lesson Study циклдері (Дереккөз: Бетлехем университеті, «Оқыту мен оқудағы шеберлік орталығының» оқу құралы: Lesson Study, Dudley, P. (2011))*

Активация
Чтобы активиро

***1-кесте.*** *Сабақты жоспарлау, бақылау және талқылау кестесі*

Пән Сабақтың тақырыбы Мұғалім/бақылаушы

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Осы *Lesson Study-дегі* оқу мақсаты қандай (ол тізбектелген сабақтар топтамасының бір бөлігі болуы мүмкін).<br>Осы *Lesson Study-де* қандай әдістемені жетілдіруді/әзірлеуді мақсат етіп қойдыңыз? | | | | | | | |
| Ағымдағы жетістіктер мен табыс критерийлері<br>Олардан сабақ соңында белгілі бір аспекті бойынша қандай нәтиже күтетініңізді сипаттаңыз. | Бақылаудағы А оқушы.....................<br>**Осы оқушыға арналған табыс критерийлері** | | Бақылаудағы В оқушы ....................<br>**Осы оқушыға арналған табыс критерийлері** | | Бақылаудағы С оқушы ....................<br>**Осы оқушыға арналған табыс критерийлері** | | |
| **Тізбектелген сабақтар топтамасының кезеңі** | А оқушы(лар) қалай жауап береді деп күтесіз | *Жауап беру кезінде ол(ар) қалай бақыланды* | В оқушы(лар) қалай жауап береді деп күтесіз | *Жауап беру кезінде ол(ар) қалай бақыланды* | С оқушы(лар) қалай жауап береді деп күтесіз | *Жауап беру кезінде ол(ар) қалай бақыланды* | Мысалдар / сұрақтар |
| **Кезең ...**<br>(шамамен жұмсалатын уақыт) | | | | | | | |
| **Кезең...**<br>(шамамен жұмсалатын уақыт) | | | | | | | |
| **Қорытынды кезең ...**<br>(шамамен жұмсалатын уақыт) | | | | | | | |
| Оқушылар нені істей алды? (Олар қандай нәтижелерге жетті және оның қандай дәлелдері бар?) | | | | | | | |
| Алғашқы ойлар | | | | | | | |

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите
"Параметры".

*__2-кесте.__ Бақылаудағы оқушыларға қоюға ұсынылатын сұрақтар*

| **Сабақтан кейін бақылаудағы оқушыларға қоюға ұсынылатын сұрақтар** | |
|---|---|
| Саған сабақта бәрінен де не ұнады?<br><br>Сен нені үйрендің? Бұрын істей алмағандарыңнан қазір нені істей аласың? Нені жақсырақ істей аласың? Қаншалықты жақсы? т.б.<br><br>Оқытудың қай бөлігі сен үшін барынша тиімді болды?<br><br>Егер дәл осы сабақ басқа топта өткізілетін болса, нені өзгертер едің? Неліктен бұл бөлігін өзгертер едің? | |

# Lesson Study-ден кейінгі талқылау

24 сағаттан кешіктірмей

*3 сурет. Lesson Study-ден кейінгі талқылау сызбасы*

1. сыни пікірлер мен ұсыныстарға ашық болу;
2. бақылаулар нәтижелерін қабылдау және сәтсіздіктерді ақтауға тырыспау;
3. сабақтан кейінгі талқылауды бірлесіп оқыту әдісі ретінде бағалау;
4. бақылау жоспарында нақты мақсаттар мен мәселелерді белгілеу;
5. Талқылауға позитивті бағыт беріп отыратын «модераторды» тағайындау,
6. Талқылау барысында Lesson Study тобының білім алғандығын жазып алып отыратын «кеңесшіні» тағайындау.. (Takahashi, 2005).

Ең бастысы, талдауды **оқытудан емес, бақылаудағы оқушылар** оқуын, білім алғандығын қадағалаудан бастау керектігін ұмытпау керек

**Төмендегі үлгіні *Lesson Study* нәтижелерін талқылау мәселелерін жазуға пайдалануға болады**

***3-кесте.*** *Талқылау барысында жазба жүргізуге арналған кесте*

| Сабақ қорытындысы бойынша талқылауларды жазу | | | |
|---|---|---|---|
| | **Бақылаудағы А оқушы** | **Бақылаудағы В оқушы** | **Бақылаудағы С оқушы** |
| Оқушының әрқайсысы қандай прогреске қол жеткізді? Ол жеткілікті болды ма? Олардың сыныптарындағы басқа оқушылар қандай нәтиже көрсетеді? | | | |
| Енгізіліп жатқан әдіс қалай көмектесті немесе кедергі келтірді (екеуі де болуы ықтимал)? Қандай тосын оқиғалар болды? | | | |
| Әр оқушының нәтижесін жақсарту үшін келесі жолы әдістеменің қандай аспекті(лері) түзетілуі керек? | •<br>•<br>• | | |
| Келесі жолы біз не істеуге тырысуымыз керек? | •<br>•<br>• | | |

Активация Winc
Чтобы активировать \
"Параметры".